

Lovforslag nr. L 95. Fremsat den 29. november 1995 af forskningsministeren (Frank Jensen)

Forslag

til

Lov om forskningsrådgivning

§ 1. Til fremme og koordinering af dansk forskning oprettes en tredelt rådgivningsstruktur med følgende rådgivningsorganer: Danmarks Forskningsråd, 4 statslige forskningsråd og et antal offentlige forskningsudvalg.

Stk. 2. Forskningsministeren opretter Danmarks Forskningsråd.

Stk. 3. Forskningsministeren opretter 4 statslige forskningsråd: Statens Forskningsråd for Jordbrug, Naturvidenskab og Teknik, Statens Forskningsråd for Sundhedsvidenskab, Statens Forskningsråd for Humaniora og Statens Forskningsråd for Samfundsvidenskab.

Stk. 4. Øvrige ministre opretter offentlige forskningsudvalg i samråd med Forskningsministeren.

Danmarks Forskningsråd

§ 2. Danmarks Forskningsråd rådgiver forskningsministeren. Rådgivningen sker efter anmodning eller på eget initiativ. Folketinget og enhver minister kan indhente rådgivning fra Danmarks Forskningsråd.

Stk. 2. Opgaverne omfatter overordnet rådgivning om dansk og international forskning, herunder om:

- 1) Den nationale forskningsstrategi.
- 2) Forskningsbevillinger.
- 3) Rammebetingelser for forskning.
- 4) Danmarks rolle i det internationale forskningsamarbejde.
- 5) Større nationale og internationale forskningsinitiativer.

Stk. 3. Som led i rådgivningen indhenter Danmarks Forskningsråd udtalelser fra de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg samt Erhvervsudviklingsrådet og

Rådet for Teknologisk Service og relevante institutioner og organisationer. Danmarks Forskningsråd koordinerer denne rådgivning.

Stk. 4. Som led i rådgivningen følger Danmarks Forskningsråd udviklingen inden for dansk og international forskning. Danmarks Forskningsråd vurderer løbende, om kvaliteten i dansk forskning er på et internationalt niveau.

Stk. 5. Som led i rådgivningen inddrager Danmarks Forskningsråd evalueringsresultater om forskningens rammer og vilkår, herunder evalueringer af større offentlige forskningsprogrammer.

Stk. 6. Danmarks Forskningsråd fremlægger en årlig rapport om dansk forskning, der indeholder rådets vurdering af dansk forsknings generelle udvikling, kvalitet og samfundsmæssige relevans.

§ 3. Danmarks Forskningsråd består af en formand og 8 medlemmer.

Stk. 2. Den til enhver tid siddende formand for de statslige forskningsråds formandskollegium er medlem af Danmarks Forskningsråd.

Stk. 3. Danmarks Forskningsråds medlemmer skal være forskere eller forskningskyndige, der tilsammen repræsenterer indsigt i forskning ved de højere uddannelsesinstitutioner, sektorforskningsinstitutioner og i erhvervslivet. Mindst halvdelen af medlemmerne skal være forskere.

Stk. 4. Forskningsministeren beskikker formanden og de 7 medlemmer i deres personlige egenskab. Rådets formand og de 7 medlemmers beskikkelse for en periode af 3 år og kan genbeskikkes i 3 år.

Stk. 5. Rådets forretningsorden skal godkendes af forskningsministeren.

Stk. 6. Sekretariatsbetjeningen af Danmarks Forskningsråd varetages af Forskningsministeriet.

De statslige forskningsråd

§ 4. De statslige forskningsråd rådgiver Forskningsministeren. Rådgivningen sker efter anmodning eller på eget initiativ. Folketinget og enhver minister kan indhente rådgivning fra de statslige forskningsråd.

Stk. 2. Dette omfatter faglig rådgivning inden for det enkelte råds område om:

- 1) Problemstillinger, indsatsområder mv. inden for dansk og international forskning.
- 2) Forskningens kvalitet og samfundsmæssige relevans.
- 3) Internationalt forskningssamarbejde og dansk forsknings deltagelse heri.
- 4) Sammenhængen mellem den offentlige og private forskningsindsats.

Stk. 3. Som led i rådgivningen følger det enkelte råd udviklingen inden for dansk og international forskning, og inddrager herunder evalueringsresultater.

§ 5. De statslige forskningsråd rådgiver efter anmodning Danmarks Forskningsråd om anliggender i relation til Danmarks Forskningsråds opgaver, jf. § 2, stk. 1 og 2.

§ 6. De statslige forskningsråd kan efter aftale bistå de offentlige forskningsudvalg og offentlige institutioner med faglig rådgivning, herunder ved udarbejdelse af strategiplaner og ved evalueringsopgaver.

§ 7. De statslige forskningsråd rådgiver private institutioner i forskningsanliggender efter anmodning og i det omfang, rådene bestemmer.

§ 8. De statslige forskningsråd har ansvar for de bevillinger, der gives rådene, herunder for at fordele bevillinger inden for forskningsprogrammer i samarbejde med de offentlige forskningsudvalg. De statslige forskningsråd afgørelser om tildelinger af bevillinger er endelig og kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Stk. 2. Opgaverne omfatter:

1) at tage initiativ til og støtte forskningsopgaver, som er af væsentlig betydning for forskningen og samfundet i øvrigt, og

2) at deltage i udformning og gennemførelse af forskningsprogrammer.

Stk. 3. De statslige forskningsråd har gennem deres bevillingsfunktion til opgave at styrke forskningens kvalitet, samfundsmæssige relevans samt sikre sammenhængen mellem den offentlige og den private forskningsindsats, herunder fremme formidling af forskningsresultater og deres udnyttelse.

Stk. 4. Forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler for de statslige forskningsråds sagsbehandling.

§ 9. Hvert af de statslige forskningsråd består af en formand og mindst 14 og højst 18 medlemmer.

Stk. 2. De statslige forskningsråds medlemmer skal helt overvejende være forskere. Et råds sammensætning skal sikre den bredest mulige faglige dækning og en så dybtgående faglig forskningskompetence som muligt.

Stk. 3. Forskningsministeren beskikker medlemmerne i deres personlige egenskab. Et råds medlemmer beskikkes for en periode af 4 år og kan genbeskikkes for en periode af 2 år.

Stk. 4. Hvis et medlem afgår i en beskikkelsesperiode, kan det medlem, som beskikkes i stedet, beskikkes for mindre end fire år.

Stk. 5. Hvert forskningsråd konstituerer sig selv og vælger af sin midte en formand. Hvert råds forretningsorden skal godkendes af forskningsministeren.

Stk. 6. Staten afholder udgifterne til de statslige forskningsråds sekretariatsbetjening

§ 10. De fire til enhver tid siddende formænd for forskningsrådene udgør de statslige forskningsråds formandskollegium.

Stk. 2. Formandskollegiets opgave er at sikre koordination mellem rådene.

Stk. 3. Formandskollegiet vælger af sin midte en formand for kollegiet, der er medlem af Danmarks Forskningsråd.

§ 11. Forskningsministeren fastsætter nærmere regler om Danmarks Forskningsråds og de statslige forskningsråds virksomhed og regnskabsaflæggelse.

Offentlige Forskningsudvalg

§ 12. De offentlige forskningsudvalg rådgiver den minister, der har nedsat udvalget. Rådgivningen sker efter anmodning eller på eget initiativ.

Stk. 2. Dette omfatter rådgivning om:

- 1) Ministeriets sektorforskning, herunder dens kvalitet samt dens erhvervs- og samfundsmæssige relevans.
- 2) Ministeriets øvrige deltagelse i og finansiering af forskning.
- 3) Ministeriets deltagelse i internationalt forskningssamarbejde.
- 4) Ministeriets strategiske forskningsplanlægning.

Stk. 3. Som led i rådgivningen følger udvalget udviklingen inden for dansk og international forskning, og inddrager herunder evalueringresultater.

§ 13. De offentlige forskningsudvalg rådgiver efter anmodning Danmarks Forskningsråd om anliggender i relation til Danmarks Forskningsråds opgaver, jf. § 2, stk. 1 og 2.

§ 14. De offentlige forskningsudvalg kan udforme og gennemføre forskningsprogrammer i samarbejde med de statslige forskningsråd.

§ 15. De offentlige forskningsudvalg støtter forskning i det omfang, de tildeles bevillingskompetence.

§ 16. De offentlige forskningsudvalg har ved deltagelse i forskningsprogrammer og anden bevillingsfunktion til opgave at medvirke til fremme af formidling og udnyttelse af forskningsresultater.

§ 17. De offentligt forskningsudvalg består af en formand og mindst 8 og højst 18 medlemmer.

Stk. 2. Et offentligt forskningsudvalgs medlemmer skal repræsentere forskningsfaglig indsigt samt i nødvendigt omfang erhvervs- og samfundsmæssig, ministeriel og institutionel indsigt inden for området.

Stk. 3. Mindst et medlem af det offentlige forskningsudvalg skal normalt vælges fra kredsen af de til enhver tid siddende medlemmer af de statslige forskningsråd.

Stk. 4. Formand og medlemmer af offentlige forskningsudvalg beskikkes af vedkommende

minister. De medlemmer, der udpeges i deres videnskabelige egenskab, beskikkes efter forudgående drøftelser med forskningsministeren. Udvalgets formand og medlemmer beskikkes for en periode af 4 år med mulighed for genbeskikkelse i 2 år. I særlige tilfælde kan den pågældende minister forlænge den maksimale periode.

Stk. 5. Et offentligt forskningsudvalgs forretningsorden skal godkendes af vedkommende minister.

Stk. 6. Sekretariatsbetjeningen for et offentligt forskningsudvalg varetages af vedkommende ministerium.

§ 18. Vedkommende minister fastsætter nærmere regler om et offentligt forskningsudvalgs virksomhed og regnskabsaflæggelse.

Overgangsbestemmelser

§ 19. Forskningsministeren kan fastsætte regler for Danmarks Forskningsråd og de statslige forskningsråd vedrørende beskikkesperiodernes længde i forbindelse med gennemførelsen af loven. De nuværende forskningsråd fortsætter indtil de nye er beskikket.

§ 20. Den enkelte minister kan fastsætte regler for de eksisterende forskningsudvalg vedrørende beskikkesperiodernes længde i forbindelse med omdannelsen af disse til offentlige forskningsudvalg efter denne lov.

Ikrafttræden

§ 21. Loven træder i kraft den 1. januar 1996.

Stk. 2. Lov nr. 346 af 24. maj 1989 om Forskningspolitisk Råd og forskningsråd ophæves.

Stk. 3. Danmarks Forskningsråd overtager Forskningspolitiske Råds rettigheder og forpligtelser. De statslige forskningsråd overtager de hidtidige seks forskningsråds rettigheder og forpligtelser. De hidtidige forskningsråds rettigheder og forpligtelser fordeles således:

1. Statens Forskningsråd for Jordbrug, Naturvidenskab og Teknik overtager rettigheder og forpligtelser fra Statens Jordbrug- og Veterinærvidenskabelige Forskning Råd, Statens Naturvidenskabelige Forskning Råd og Statens Teknisk Videnskabelige Forskningsråd.
2. Statens Forskningsråd for Sundhedsvidenskab overtager rettigheder og forpligtelser

- fra Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd.
3. Statens Forskningsråd for Humaniora overtager rettigheder og forpligtelser fra Statens Humanistiske Forskningsråd.
 4. Statens Forskningsråd for Samfundsvidenskab overtager rettigheder og forpligtelser fra Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

A. Baggrunden for lovforslaget

Forskningsministeriet har ansvar for at koordinere den samlede offentlige forskningsindsats, herunder samordningen af sektorforskningen og Danmarks deltagelse i det internationale forskningssamarbejde. Med oprettelsen i 1993 af et selvstændigt forskningsministerium blev der givet et klart signal om, at forskningen skulle have en høj politisk prioritet, herunder at den offentlige forskningsindsats skulle koordineres bedre end tidligere. De store offentlige investeringer og den øgede politiske opmærksomhed om forskning og udvikling har stillet en række nye krav til organiseringen af den offentlige forskningsindsats.

Forskningen har stor betydning for sikringen af Danmarks velfærd og spiller en afgørende rolle for hele velfærdssamfundets udvikling med dertil knyttede goder i form af personlige udfoldelsesmuligheder, et godt miljø, trygge sociale forhold og et veludviklet uddannelses- og sundhedssystem.

De fremtidige forskningspolitiske initiativer bør have et mere præcist sigte i retning af at styrke forskningens vilkår i forhold til de overordnede samfundsmæssige mål og prioriteringer. Strukturen og organiseringen af dansk forskning skal modsvare samfundets krav om høj kvalitet og relevans i forskningen. Den forskningsindsats, som foregår rundt om på de højere uddannelsesinstitutioner, sektorforskningsinstitutionerne og i erhvervslivet, skal integreres og ses i sammenhæng med de overordnede forskningspolitiske målsætninger.

Derfor har regeringen besluttet at udforme en national forskningsstrategi, der skal give et overblik over både den offentlige og den privatfinansierede forskning og identificere områder, hvor en langsigtet og intensiv forskningsindsats vil have væsentlig betydning for det danske samfunds udvikling. Den nationale strategi skal være en justerbar og rullende proces, hvor forskerne peger på toppene i det danske forskningslandskab, men hvor det er politikernes opgave at fastlægge de overordnede politiske mål og prioriteringer.

En nødvendig forudsætning for at nå disse mål er, at Folketing og regering har et effektivt og sammenhængende rådgivningssystem, der kan rådgive myndighederne og politikerne om dansk forsknings styrkepositioner og muligheder. Formålet med et nyt forskningsrådgivningssystem er at styrke forskningens organisation, at virke for kvalitet og international standard i dansk forskning og at bidrage til opstillingen af den nationale forskningsstrategi. Strukturen er tredelt med Danmarks Forskningsråd, de statslige forskningsråd samt offentlige forskningsudvalg for at tage hensyn til, at der i mange ministerier er behov for en egen rådgivningsfunktion. Danmarks Forskningsråd placeres som det øverste niveau i det nye rådgivningssystem. De statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg placeres sideordnet og udgør tilsammen det andet niveau, hvorfra Danmarks Forskningsråd gives mulighed for at indhente rådgivning.

Ved OECDs evaluering af det danske forsknings-, innovations- og teknologisystem og den efterfølgende høring i 1994 blev det påpeget, at det danske rådgivningssystem var usammenhængende og uoverskueligt. Især blev det påpeget, at forskningsministeren, regering og Folketing ikke fik sammenhængende råd om udviklingen i dansk og international forskning. OECD anbefalede på denne baggrund, at der skabes en klarere arbejdsdeling i rådgivningssystemet, herunder at betingelserne for den faglige rådgivning og det tværministerielle samarbejde forbedres.

Forskningspolitisk Råd, de 6 forskningsråd og de rådgivende forskningsudvalg i de enkelte ministerier har hver for sig ofte ydet en fortrinlig indsats. Men der er en uklar arbejdsdeling i rådgivningssystemet. Den forskningspolitiske rådgivning især med hensyn til den offentligt finansierede forskning har været præget af en kompetencedeling, der ikke har været tilstrækkelig klar og entydig. Der har været et mangelfuldt kommunikations- og informationsniveau imellem de mange råd og udvalg, og det har vist sig svært at placere et politisk ansvar for koordinering af de forskningspolitiske initiativer. Desuden har der været en for ringe koordinering af rådgivningen mel-

lem den offentlige- og den privatfinansierede forskning, ligesom der er behov for at skabe en bedre forbindelse mellem forskningsrådgivningssystemet og erhvervsfremmesystemet.

Det nye rådgivningssystem har til formål at etablere en tydelig overordnet forskningspolitisk rådgivning, at styrke den tværfaglige forskningsrådgivning samt tage hensyn til, at der i mange ministerier er behov for en egen forskningsrådgivningsfunktion. I forhold til den gældende lov er det hensigten gennem loven at inddrage de enkelte ministeriers forskningsrådgivende organer i den samlede forskningsrådgivning. Ved at inddrage de offentlige forskningsudvalg forbedres samtidig forskningsministerens muligheder for at skabe sammenhæng i den overordnede forskningspolitik.

B. De gældende regler

De gældende regler for Forskningspolitisk Råd og forskningsråd er fastsat i lov nr. 346 af 24. maj 1989. Ifølge loven oprettes Forskningspolitisk Råd samt 6 forskningsråd inden for følgende områder: Naturvidenskab, jordbrugs- og veterinærvidenskab, teknisk videnskab, samfundsvidenskab, humaniora og sundhedsvidenskab.

Forskningspolitisk Råds opgaver er at rådgive Folketing og regering i forskningspolitiske spørgsmål. Rådet skal følge udviklingen inden for dansk og international forskning samt udarbejde analyser og forslag, der kan indgå i den politiske beslutningsproces. Rådet skal endvidere udtale sig i spørgsmål om forskningens overordnede tilrettelæggelse og koordinering samt rådgive om forskningens nyttiggørelse for samfundet både i den private og dens offentlige sektor. Det er i loven fastsat, at Forskningspolitisk Råd består af 9 medlemmer, der beskikkes i deres personlige egenskab. Rådets medlemmer skal være forskere eller forskningskyndige, og mindst halvdel skal være aktive forskere og repræsentere både forskning ved de højere uddannelsesinstitutioner og sektorforskning og erhvervslivets forskning. Til Forskningspolitisk Råd knyttes endelig et repræsentantskab på mindst 20 og højst 25 medlemmer, der skal dække bredere samfundsinteresser.

De 6 forskningsråds opgaver er at rådgive regering og Folketing om væsentlige forskningsspørgsmål og at bistå Forskningspolitisk Råd med faglig rådgivning af betydning for den overordnede forskningspolitik. Forskningsrådene har endvidere til opgave at rådgive offentlige myndigheder og institutioner, herunder navnlig om den offentlige støtte til forskningen, udnyttelse af forskningsresultater og uddannelse af forskere. Forskningsrådene skal ifølge loven støtte dansk forskning i henhold til ansøgning samt

fremme forskningsopgaver, som er af væsentlig betydning for forskningen og samfundet i øvrigt. Endelig skal forskningsrådene følge udviklingen inden for dansk og international forskning samt Danmarks deltagelse heri. Det bestemmes i loven, at rådene konstituerer sig selv, og at hvert forskningsråd består af 15 medlemmer, der alle beskikkes i deres personlige egenskab. Ved et forskningsråds sammensætning skal der sikres en så bred faglig dækning og en så dybtgående faglig forskningskompetence som mulig. Medlemmerne skal helt overvejende være aktive forskere.

C. Lovforslaget

Den nye rådgivningsstruktur er tredelt. Danmarks Forskningsråd placeres som det øverste niveau i det nye rådgivningssystem. De statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg placeres sideordnet og udgør tilsammen det andet niveau, hvorfra Danmarks Forskningsråd gives mulighed for at indhente rådgivning.

Lovforslaget omfatter alene strukturen for den statslige forskningsrådgivning. Det amtskommunale og kommunale niveau må inddrages gennem decentrale samarbejdsmodeller på udvalgte områder.

Udpegning af medlemmer til de forskningsrådgivende organer foregår i medfør af loven om ligestilling ved besættelse af bestyrelsesposter i den statslige forvaltning, jf. lov nr. 427 af 13. juni 1990.

Danmarks Forskningsråd

Danmarks Forskningsråd skal erstatte det eksisterende Forskningspolitisk Råd. Danmarks Forskningsråds primære opgave bliver at rådgive forskningsministeren om forskningens betydning for den danske samfundsudvikling med henblik på en bedre koordinering og prioritering af de samlede ressourcer til forskning. Af hensyn til Folketinget og de øvrige ministres mulighed for at skaffe sig rådgivning i forskningsanliggender, er det i lovforslaget sikret, at disse kan gøre brug af Danmarks Forskningsråd.

Danmarks Forskningsråd skal i alle henseender have ansvar for den overordnede koordinering af forskningsrådgivningen, herunder for rådgivning af forskningsministeren om den nationale forskningsstrategi. Danmarks Forskningsråd skal rådgive om, hvordan forskningen kan styrkes, følge udviklingen i dansk og international forskning og rådgive om større forskningspolitiske initiativer. Rådet skal have beføjelser til at indhente og behandle de strategiplaner, der fremlægges af de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg.

Danmarks Forskningsråd har ansvar for at fremme en kontinuerlig og tværgående dialog og skal i denne forbindelse indbyde de statslige forskningsråds formandskollegium og formændene for de offentlige forskningsudvalg til to årlige møder med henblik på at koordinere rådgivningen om dansk forskning, herunder samordne bidragene til den nationale forskningsstrategi.

Danmarks Forskningsråd har som en hovedopgave at koordinere rådgivningen om samspillet mellem den offentlige og den private forskningsindsats. For at sikre en bedre forbindelse mellem forskningsrådgivningen og rådgivningen om erhvervspolitikken skal Danmarks forskningsråd indhente og drøfte strategiplaner med Erhvervsudviklingsrådet og Rådet for Teknologisk Service. I denne forbindelse skal Danmarks Forskningsråd indbyde formændene for disse råd til de halvårige møder med de statslige forskningsråds formandskollegium og formændene for de offentlige forskningsudvalg.

Forskningsministeren drager omsorg for, at den årlige rapport om dansk forskning, som Danmarks Forskningsråd fremlægger, behandles i regeringen. Til brug for en bredere samfundsmæssig vurdering og debat af Danmarks Forskningsråd anbefalinger indkalder forskningsministeren som minimum 2 gange årligt centrale interesseorganisationer, herunder arbejdsmarkedets hovedorganisationer og repræsentanter for det amtskommunale og kommunale niveau til drøftelser.

I forhold til den gældende lov fastholdes rådets antal til en formand og 8 medlemmer. Dette giver rådet mulighed for på en gang at fungere effektivt og smidigt og samtidig have tilstrækkelig faglig bredde. For at sikre koordineringen mellem Danmarks Forskningsråd og De statslige forskningsråd er den til enhver tid siddende formand for de statslige forskningsråds formandskollegium født medlem af Danmarks Forskningsråd. Formand og de 7 øvrige medlemmer beskikkes af forskningsministeren efter samråd med relevante ministre. Forud for beskikelsen indhentes forslag til rådsmedlemmer gennem en offentlig indkaldelse.

De statslige forskningsråd

De statslige forskningsråd primære opgave bliver at rådgive forskningsministeren. Det er samtidig vigtigt for udnyttelsen af de statslige forskningsråds viden og indsigt, at forskningsrådenes samlede faglige kompetence stilles til disposition for enhver minister. Af hensyn til Folketingets mulighed for at skaffe sig rådgivning i forskningsfaglige anliggender, er det tillige i lovforslaget sikret, at Folketinget kan indhente rådgivning fra de statslige forskningsråd.

De statslige forskningsråd er forpligtede til at levere rådgivning til Danmarks Forskningsråd i relation til Danmarks Forskningsråds opgaver. De statslige forskningsråd kan efter aftale bistå de offentlige forskningsudvalg og institutioner med faglig rådgivning inden for deres respektive område. Endvidere får de statslige forskningsråd mulighed for at bistå private institutioner med rådgivning om forskningsanliggender.

Formålet med at samle de nuværende 6 forskningsråd i 4 statslige forskningsråd er at tilgodese forskningens øgede tværfaglige indhold og ønsket om at iværksætte aktiviteter på tværs af faggrænser. Den eksisterende forskningsrådsstruktur afspejler i vid udstrækning den traditionelle fagopdeling ved de højere uddannelsesinstitutioner. De videnskabelige nybrud sker i stigende omfang ved at kombinere tilgang, metode og teori fra forskellige fagområder. Det har skabt et behov for en ændring i rådsstrukturen, således at færre råd får ansvaret for bredere fagområder.

I en ny struktur med færre råd vil det tværgående samarbejde blive enklere at gennemføre.

Det er afgørende, at de statslige forskningsråds formandskollegium fortsat har til opgave at koordinere det interne samarbejde på tværs af rådene og ikke mindst det eksterne samarbejde med de offentlige forskningsudvalg.

De statslige forskningsråd spiller en væsentlig rolle i forhold til det overordnede ønske om at sikre kvalitet og relevans i forskningsindsatsen og de bedst mulige betingelser for, at forskningen gavner det danske samfund. Der er inden for de seneste år sket en vis omlægning af forskningsrådenes fondsfunktion, således at den i dag i større omfang bygger på forskningsindsatser af længere varighed inden for strategisk prioriterede forskningsområder. Denne udvikling bør fortsat styrkes samtidig med, at der lægges vægt på, at kvaliteten af den støttede forskning er af international standard. Der er især grund til at fremhæve betydningen af, at erhvervslivet er inddraget på de områder, hvor det har muligheder for at udnytte forskningens resultater.

Det er hensigten, at forskningsrådenes samarbejde med ministerierne skal udbygges med henblik på at fremme udpegede strategiske forskningsområder med store udnyttelsesmuligheder. Der lægges vægt på at fremme en kontinuerlig dialog mellem de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg om både den tværgående faglige rådgivning og om større strategiske forskningsindsatser. Samarbejdet mellem de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg er baseret på et ligeværdigt samar-

bejde med udgangspunkt i rådernes og udvalgenes særlige kompetencer.

Hvert forskningsråd består af en formand og mindst 14 og højst 18 medlemmer, afhængigt af rådgivningsområdet faglige bredde. Forskningsministeren beskikker medlemmerne af de statslige forskningsråd og indhenter forud for beskikkelsen forslag til rådsmedlemmer gennem en offentlig indkaldelse. De statslige forskningsråd repræsenterer i kraft af deres faglige sammensætning et unikt rådgivningssystem i national sammenhæng. For at sikre den nødvendige faglige indsigt på alle væsentlige delområder i de 4 nye forskningsråd er der fortsat mulighed for, at et råd kan etablere et fagligt komitesystem.

Offentlige Forskningsudvalg

Forskningsministeren har ansvar for at koordinere den offentlige forskningsindsats, herunder for at samordne sektorforskningen og Danmarks deltagelse i det internationale forsknings samarbejde. Det er i denne forbindelse afgørende, at den faglige kapacitet og ekspertise, der er tilstede i de rådgivende forskningsudvalg, som mange ministerier har oprettet inden for de seneste 10 år, bliver udnyttet og koordineret bedre. De enkelte ministres behov for forskningsrådgivning er forskellig og de eksisterende udvalg har der for ikke nogen ensartet struktur, ligesom der er stor forskel på, hvilken rolle udvalgene spiller i de enkelte ministerier og ikke mindst i det samlede forskningsrådgivningssystem.

Efter loven opretter de enkelte ministre offentlige forskningsudvalg inden for større og sammenhængende forskningsområder. Formålet med at oprette offentlige forskningsudvalg er at sikre fagministre selvstændig og kvalificeret rådgivning inden for deres område, men samtidig forbedre forskningsministerens mulighed for at skabe sammenhæng i den overordnede forskningsrådgivning og -politik. De offentlige forskningsudvalg har til opgave at rådgive vedkommende minister om ministeriets sektorforskning og strategiske forskningsplanlægning og om ministeriets deltagelse i tværministerielle og internationale forskningsaktiviteter.

Vedkommende minister fastlægger i samråd med forskningsministeren udvalgets faglige område og kommissorium. Det er forskningsministerens ansvar i denne forbindelse at sikre, at der ikke opbygges unødigt parallelkompetence i flere offentlige forskningsudvalg. Det tilsigtes derfor, at vedkommende minister forud for beskikkelsen af udvalgsmedlemmer i deres videnskabelige egenskab drøfter indstillingen af disse medlemmer med forskningsministeren.

Det er hensigten at gøre de offentlige forskningsudvalg synlige i det samlede rådgivningssystem og fremme en kontinuerlig dialog mellem disse og de statslige forskningsråd om større strategiske forskningsindsatser.

Et offentligt forskningsudvalg består af en formand og mindst 8 og højst 18 medlemmer afhængigt af rådgivningsområdets bredde. Det er hensigten, at sammensætningen af et offentligt forskningsudvalg skal sikre en repræsentativ dækning inden for området, herunder i nødvendigt omfang erhvervs- og samfundsmæssige samt ministeriel og institutionel indsigt inden for området. Den nødvendige koordinering mellem et offentligt forskningsudvalg og det respektive Statslige Forskningsråd sikres bl.a. ved at skabe personsammenfald, således at mindst et medlem af det offentlige forskningsudvalg skal vælges fra kredsen af de siddende medlemmer af de statslige forskningsråd.

D. Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser

Loven har ikke statsfinansielle konsekvenser.

I tilfælde af, at ministre ikke allerede har fulgt intentionerne i sektorforskningsredegørelsen fra 1987 om at oprette forskningsrådgivende udvalg, kan der påregnes mindre økonomiske konsekvenser for det pågældende ministerium ved etablering af et offentligt forskningsudvalg med tilhørende sekretariatsbetjening. Det forudsættes imidlertid, at der alene er tale om en intern tilpasning og reorganisering uden statsfinansielle konsekvenser.

E. Andre konsekvenser

Loven forventes ikke at få direkte erhvervsøkonomiske eller miljømæssige konsekvenser. Regeringen forventer, at etableringen af et mere effektivt og sammenhængende forskningsrådgivningssystem på længere sigt både vil fremme erhvervslivets konkurrenceevne og en bæredygtig samfundsudvikling. Lovforslaget forventes ikke at få konsekvenser i forhold til reguleringen i medfør af Danmarks medlemskab af Den Europæiske Union.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Det fremhæves, at behovet for koordinering er et af lovforslagets hovedformål. Den nye rådgivningsstruktur er tredelt for at tage hensyn til, at der i mange ministerier er behov for en egen forskningsrådgivningsfunktion. Formålet med loven er at gøre denne tredelte struktur synlig og sammenhængende, såle-

des at den samlede kapacitet i forskningsrådgivningssystemet kan udnyttes bedst muligt, og således at Folketinget og regeringen får en entydig overordnet forskningspolitisk rådgivning.

Ad stk. 2) Formålet med at oprette Danmarks Forskningsråd er at sikre forskningsministeren, regering og Folketing kvalificeret rådgivning angående alle overordnede aspekter vedrørende forskning.

Ad stk. 3) Formålet med at samle de nuværende 6 forskningsråd i 4 statslige forskningsråd er at tilgode forskningens øgede tværfaglige indhold og øgede behov for samarbejde mellem forskergrupper på tværs af faggrænser. De statslige forskningsråd skal tilsammen fortsat dække alle forskningsområder. Denne forpligtigelse gælder også over for nye forskningsområder, som måtte opstå. Det er hensigten med lovforslaget at skabe et dynamisk rådgivningssystem. Det påhviler forskningsrådenes formandskollegium at drage omsorg for, at alle forskningsområder til enhver tid er dækket af de statslige forskningsråd og at placere nye forskningsområder inden for et af de fire forskningsråd.

Ad stk. 4) Formålet med at oprette offentlige forskningsudvalg er at sikre ministre selvstændig og kvalificeret forskningsrådgivning inden for deres områder. De offentlige forskningsudvalg oprettes af én eller flere ministre i fællesskab. Vedkommende minister fastlægger i samråd med forskningsministeren udvalgets faglige område og kommissorium. Enhver minister har mulighed for at trække på rådgivning fra de statslige forskningsråd. I særdeleshed forventes undervisningsministeren at gøre brug af de statslige forskningsråd. Der forventes således ikke oprettet offentlige forskningsudvalg på alle ministerområder. Det er forskningsministerens ansvar at drage omsorg for, at der ikke etableres utilsigtede parallelkompetence i det samlede rådgivningssystem. Ved at inddrage de offentlige forskningsudvalg i loven forbedres forskningsministerens muligheder for at skabe sammenhæng i den overordnede forskningsrådgivning og -politik. Forskningsministeren har inden for sit eget område mulighed for at oprette offentlige forskningsudvalg.

Til § 2

Danmarks Forskningsråd:

Danmarks Forskningsråd erstatter Forskningspolitisk Råd og placeres som det øverste niveau i det nye rådgivningssystem.

Ad stk. 1) Danmarks Forskningsråd overtager Forskningspolitisk Råds nuværende opgaver. Rådets rådgivning rettes til forskningsministeren, som herefter har ansvaret for at rådgivningen videregives

til regering og Folketing. For at sikre Folketinget og enhver minister mulighed for at erhverve sig indsigt i forskningsanliggender, kan disse ved direkte henvendelse indhente rådgivning fra Danmarks Forskningsråd. Lovforslaget sikrer iøvrigt rådets selvstændige og uafhængige status ved at fremhæve, at rådgivningen kan ske på rådets eget initiativ, såvel som på anmodning fra forskningsministeren eller andre ministre og Folketinget.

Ad stk. 2) Forskningsministeren har over for regering og Folketing ansvar for at samordne og vurdere virkningen af den samlede offentlige forskningsindsats. Som led heri udvikler og opstiller forskningsministeren en national forskningstrategi i tæt samarbejde med relevante ministre, forskningsudførende institutioner mv. Danmarks Forskningsråd har til opgave at rådgive forskningsministeren i forbindelse med dette arbejde. Danmarks Forskningsråd skal som led i denne funktion have mulighed for og beføjelser til at indhente og behandle råd og strategiplaner fra de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg.

Danmarks Forskningsråd har endvidere til opgave at rådgive forskningsministeren om større offentlige bevillinger og prioriteringer inden for dansk forskning samt om de generelle rammebetingelser i forbindelse med både den offentlige og den private forskningsindsats. Danmarks Forskningsråds rådgivning om bevillinger og prioriteringer inden for dansk forskning svarer til bestemmelsen i den tidligere lov om Forskningspolitisk Råd og forskningsrådene, jf. lov nr. 346 af 24. maj 1989.

Danmark udfører mindre end 1% af den samlede forskning på verdensbasis. Derfor har dansk deltagelse i internationalt forsknings samarbejde helt afgørende betydning både for dansk forskning og for mulighederne for at udnytte nye forskningsresultater i det danske samfunds- og erhvervsliv. Forskningsministeren har ansvaret for at koordinere Danmarks deltagelse i det internationale forsknings samarbejde og har som led heri behov for rådgivning om Danmarks rolle og deltagelse i dette. Formålet er at sikre, at Danmarks Forskningsråds rådgivning inddrages på et meget tidligt tidspunkt i forbindelse med beslutninger om igangsætning af større forskningsinitiativer og Danmarks deltagelse i større internationale forskningsaktiviteter.

Ad stk. 3) Danmarks Forskningsråd har ansvar for den overordnede koordinering af rådgivning om dansk forskning og dansk forsknings rammebetingelser. Denne rådgivning skal Danmarks Forskningsråd have mulighed for at kunne basere på bidrag fra de nævnte parter. Danmarks Forskningsråd indbyder Erhvervsudviklingsrådets formand, for-

manden for Rådet for Teknologisk service, formændene for de statslige forskningsråd og formændene for de offentlige forskningsudvalg til halvårige møder som led i rådets rådgivning om dansk forskning, herunder med henblik på samordning af bidragene til den nationale forskningsstrategi. Rådgivningen om samspillet mellem den offentlige forskning og den private forskningsindsats fremhæves ved, at det af lovforslaget fremgår, at Erhvervsudviklingsrådet og Rådet for Teknologisk Service bistår Danmarks Forskningsråd på dette område. Det er tilsvarende naturligt, at Danmarks Forskningsråd bistår Erhvervsudviklingsrådet og Rådet for Teknologisk Service med rådgivning om forskningens rolle for erhvervsudviklingen.

Ad stk. 4) Lovforslaget fremhæver, at en af Danmarks Forskningsråds centrale opgaver er at følge forskningens kvalitet. Det præciseres, at Danmarks Forskningsråd har et selvstændigt ansvar for at skaffe sig den hertil nødvendige viden om dansk og international forskning. Dansk forskning skal kvalitetsmæssigt være på internationalt niveau, og dette aspekt skal indgå i Danmarks Forskningsråds rådgivning.

Ad stk. 5) Evaluering af forskning er blevet en stadig mere indarbejdet praksis. Det gælder ikke mindst undervejs og ved afslutning af større offentlige forskningsprogrammer. Indsamling og behandling af evalueringsresultater er et led i en dynamisk udvikling af incitamenter til at fremme opstillede forskningspolitiske mål og danner baggrund for en vurdering af forskningens kvalitet og relevans. Danmarks Forskningsråds pålægges et ansvar for at inddrage evalueringsråds resultater i sin rådgivning.

Ad stk. 6) Danmarks Forskningsråd udarbejder og fremlægger en årlig rapport med rådets vurderinger. Lovforslaget fremhæver, at Danmarks Forskningsråd i sin årlige rapport ud over at vurdere dansk forskning generelt, herunder om dansk forskning holder et internationalt niveau, skal lægge særlig vægt på at vurdere forskningens nyttiggørelse både i den private og den offentlige sektor.

Til § 3

Ad stk. 1) I forhold til den gældende lov sker der ingen ændringer i rådets samlede medlemstal.

Ad stk. 2) Den nødvendige koordinering mellem Danmarks Forskningsråd og de statslige forskningsråd sikres bl.a. ved at skabe dette personsammenfald.

Ad stk. 3) Som i den gældende lov fremhæves det, at Danmarks Forskningsråd i sin kreds har medlemmer hentet fra alle hovedsektorer. Princippet om, at

mindst halvdelen af rådets medlemmer skal være forskere, fastholdes.

Ad stk. 4) Forskningsministeren har ansvaret for, at rådet får en sammensætning, der sætter det i stand til at rådgive inden for alle større forskningsområder. Forskningsministeren rådfører sig om beskikelsen af medlemmer med relevante ministre. Den nuværende praksis med at indhente forslag til rådsmedlemmer gennem offentlig indkaldelse fastholdes. I forhold til den gældende lov fastholdes reglen om, at medlemmer beskikkes for tre år og kan genbeskikkes engang. Dette gælder ikke det i stk. 2 omhandlede medlem.

Ad stk. 5) Bestemmelsen er indholdsmæssigt den samme som i den gældende lov.

Ad stk. 6) Forudsætningen for, at Danmark Forskningsråd kan opfylde sine opgaver, er, at det betjenes af et sekretariat med adgang til tilstrækkelig kapacitet. Dette opnås ved at placere sekretariatet i Forskningsministeriets regi. Herved åbnes samtidig efter aftale adgang til et sekretariatssamarbejde med fagministerierne, idet det forventes, at Forskningsministeriet inddrager andre relevante ministerier i sekretariatsbetjeningen. Dette indebærer, at Forskningsministeriet har det administrative ansvar for sekretariatet, men at sekretariatet i den daglige praksis refererer til formanden for Danmarks Forskningsråd.

Til § 4

De statslige forskningsråd erstatter forskningsrådene og har inden for deres område ansvar for faglig forskningsrådgivning.

Ad stk. 1) Loven sikrer rådernes selvstændige og uafhængige status ved at fremhæve, at de statslige forskningsråd har mulighed for at rådgive på eget initiativ. Loven placerer forskningsministeren som den minister, hvortil de statslige forskningsråd skal rette denne rådgivning. Men de statslige forskningsråd repræsenterer i kraft af deres faglige sammensætning et så unikt rådgivningsystem i national sammenhæng, at også Folketinget og enhver minister skal kunne gøre direkte brug af de statslige forskningsråds faglige kapacitet.

Ad stk. 2) De statslige forskningsråd spiller gennem deres rådgivning af forskningsministeren, regering og Folketing en væsentlig rolle for opfyldelsen af det overordnede ønske om at sikre kvalitet og relevans i den offentlige forskningsindsats og derigennem de bedst mulige betingelser for, at forskningen gavner det danske samfund. Fremtidige forskningspolitiske initiativer bør have et mere præcist sigte i retning af at styrke forskningens vilkår i forhold til

de overordnede samfundsmæssige mål og prioriteter. Forskningsministeren har ansvaret for at lægge disse strategiske overvejelser til grund for forskningspolitiske beslutninger inden for den offentlige forskning. Det fremhæves, at de statslige forskningsråd har et ansvar for på baggrund af deres faglige kompetence at medvirke ved påpegning af problemstillinger og indsatsområder og for at anvise mulige løsninger til afhjælpning af konstaterede problemer samt for at fremme kvalitet og relevans i dansk forskning. Dette gælder bl.a. vedrørende forskeruddannelse.

Dansk deltagelse i internationalt forskningssamarbejde har helt afgørende betydning for opretholdelse og fremme af kvalitet i dansk forskning og for mulighederne for at udnytte nye forskningsresultater i det danske samfunds- og erhvervsliv. Forskningsministeren har ansvaret for at koordinere Danmarks deltagelse i det internationale forskningssamarbejde og har som led heri behov for faglig rådgivning om Danmarks rolle og deltagelse i dette. Formålet er at sikre, at de statslige forskningsråds faglige rådgivning inddrages på et meget tidligt tidspunkt i forbindelse med beslutninger om igangsætning af større forskningsinitiativer og Danmarks deltagelse i større internationale forskningsaktiviteter.

Den offentlige forskningsindsats skal ikke betragtes og behandles isoleret. Det er et vigtigt politisk mål at skabe større sammenhæng mellem den offentlige og den private forskningsindsats og at sikre, at formidlingen og udnyttelsen af forskningsresultater øges også i erhvervslivet. Det omfatter både forskningsresultater, der er resultatet af en dansk forskningsindsats, og forskningsresultater hentet hjem fra udlandet af offentligt ansatte forskere. Derfor genpejler lovforslaget, at mulighederne for at skabe sammenhæng mellem den offentlige og den private forskningsindsats er et centralt aspekt for det danske samfund, og det fremhæves ved beskrivelsen af de statslige forskningsråds faglige rådgivning.

Ad stk. 3) Det fremhæves, at de statslige forskningsråd på eget initiativ skal følge udviklingen for at kunne yde forskningsministeren kompetent rådgivning. Dette ansvar påhviler også de statslige forskningsråd i sager om internationale forskningsanliggender. Evaluering af forskningens kvalitet og relevans f.eks. gennem anvendelse af internationale ekspertpaneler er en stadig mere hyppig indarbejdet praksis. Sådanne evalueringer giver ud over en øjeblikkelig vurdering af forskningens kvalitet ofte også en række anvisninger og anbefalinger til fremme af forskningens kvalitet, relevans, formidling og udnyttelse. De statslige forskningsråd får et ansvar for at tage stilling til og inddrage de i evalueringerne afgiv-

ne vurderinger og anbefalinger i deres rådgivning, ligesom de statslige forskningsråd på eget initiativ kan gennemføre forskningsevalueringer.

Til § 5

Danmarks Forskningsråd har ansvar for den overordnede koordinering af rådgivning om dansk forskning og dansk forsknings rammebetingelser. Denne rådgivning skal Danmarks Forskningsråd have mulighed for at kunne basere på bidrag fra de statslige forskningsråd. De statslige forskningsråds udarbejdelse og fremlæggelse af strategiplaner er et vigtigt element i de statslige forskningsråds rådgivning af Danmarks Forskningsråd. Det er nødvendigt, at de statslige forskningsråd i en dialog med Danmarks Forskningsråd fastlægger principper for disse strategiplaners opbygning og fremlæggelse, således at Danmarks Forskningsråd får mulighed for at levere en koordineret rådgivning til forskningsministeren i forbindelse med udarbejdelse og revision af den nationale forskningsstrategi.

Til § 6

Det er vigtigt, at de statslige forskningsråd etablerer det brede samarbejde inden for deres faglige område. Derfor skal de statslige forskningsråd kunne rådgive alle relevante parter i dansk forskning. De statslige forskningsråds udarbejdelse og fremlæggelse af strategiplaner og den dermed forbundne proces tjener til at øge gennemsigtigheden i dansk forsknings planlægning og medvirker derved til at fremme det gensidige samarbejde. Samarbejdet og dialogen om udarbejdelsen af strategiplaner med de offentlige forskningsudvalg skal særligt fremhæves i denne sammenhæng, ligesom ønsket om en dialog mellem de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudførende institutioner, herunder universiteterne, tager sit udgangspunkt i, at institutionerne har et selvstændigt ansvar for egen strategiplanlægning.

Til § 7

Det fremhæves, at de statslige forskningsråd også har en rådgivningsopgave over for de private institutioner, jf. den gældende lovs § 5, stk. 3.

Til § 8

Ad stk. 1) De statslige forskningsråd overtager og viderefører forskningsrådenes fondsfunktion og skal fortsat spille en aktiv rolle ved udmøntning af forskningsprogrammer. Ud fra et ønske om at udnytte

F. t. l. vedr. forskningsrådgivning

den samlede kapacitet i rådgivningssystemet indgår de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg i et gensidigt samarbejde om at behandle ansøgninger og fordele bevillinger inden for tværministerielle forskningsprogrammer. Ved udbud af forskningsprogrammer påhviler det de statslige forskningsråd at sikre, at der er fuldstændig åbenhed om de kriterier, der ligges til grund ved bevillingstilDELINGEN. Det skal desuden være muligt som hidtil at udnytte den faglige forskningskompetence i de statslige forskningsråd som grundlag for fordeling af andre (ministeriers eller institutioners) forskningsprogrammer.

Ad stk. 2) I forhold til den gældende lovs § 5, stk. 4, er initiativfunktionen placeret først for at understrege, at dette er en meget væsentlig opgave for de statslige forskningsråd. Der er inden for de seneste år sket en vis omlægning af forskningsrådenes fondsfunktion, således at den i dag i større omfang bygger på forskningsindsatser af længere varighed inden for strategisk prioriterede forskningsområder. Denne udvikling bør fortsat styrkes samtidig med, at der lægges vægt på, at kvaliteten af den støttede forskning er af international standard. Der er især grund til at fremhæve betydningen af, at erhvervslivet er inddraget på de områder, hvor det har muligheder for at udnytte forskningens resultater.

Det er hensigten, at de statslige forskningsråds samarbejde med fagministerierne skal udbygges med henblik på at fremme udpegede strategiske forskningsområder med store udnyttelsesmuligheder. Der lægges vægt på en kontinuerlig dialog mellem de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg om både den tværgående faglige rådgivning og om større strategiske forskningsindsatser.

Ad stk. 3) De statslige forskningsråd spiller en væsentlig rolle i forhold til det overordnede ønske om at sikre kvalitet og relevans i forskningsindsatsen. Det påhviler tillige de statslige forskningsråd at opnå de bedst mulige betingelser for, at forskningsresultater formidles til anvendelse i det danske samfund. Det understreges, at de statslige forskningsråd som led heri har et ansvar for at medvirke til at sikre sammenhæng og øge samarbejdet mellem den offentlige og den private forskningsindsats. Disse aspekter ønskes også afspejlet i de statslige forskningsråds bevillingspolitik. De statslige forskningsråd skal i vid udstrækning uddele midler i konkurrence og på baggrund af ansøgninger. Det skal fortsat været muligt at ansøge de statslige forskningsråd om støtte til forskningsprojekter også uden for de af rådene særligt fremhævede indsatsområder.

Ad stk. 4) Ved siden af forvaltningslovens og offentlighedslovens regler kan der være behov for at

fastsætte nærmere regler som f.eks. fastsættelse af ansøgningsfrist mv.

Til § 9

Ad stk. 1) I forhold til den gældende lov åbnes der mulighed for at udvide antallet af medlemmer i de enkelte råd fra 15 op til 19 medlemmer. Begrundelsen er, at de kommende råd skal dække bredere forskningsområder.

Ad stk. 2) Bestemmelsen er indholdsmæssigt den samme som den gældende lovs § 6, stk. 3.

Ad stk. 3) Forud for beskikkelsen af nye medlemmer indhenter forskningsministeren en indstilling fra det respektive statslige forskningsråd. Forskningsministeren rådfører sig med relevante ministre om beskikkelsen af medlemmerne. I forhold til den gældende lov sikres en højere grad af kontinuitet i et råds arbejde ved, at første beskikkelsesperiode for et medlem fastsættes til fire år mod tidligere tre. Den samlede maksimale funktionsperiode for et medlem fastholdes uændret til seks år. Den nuværende praksis med at indhente forslag til rådsmedlemmer gennem offentlig indkaldelse fastholdes.

Ad stk. 5) De statslige forskningsråds uafhængighed bevares ved, at de fortsat konstituerer sig selv, herunder vælger formand og eventuelt formandskab. Valg af formand gælder for et år ad gangen med mulighed for genvalg. Rådene kan desuden vælge at oprette kommissioner permanent eller på ad hoc basis. Der kan også etableres kommissioner til at varetage samarbejdet med relevante parter, herunder de offentlige forskningsudvalg. Rådernes beslutningskompetence kan dog ikke uddelegeres. Bestemmelsen vedrørende forretningsorden svarer indholdsmæssigt til den gældende lovs § 6, stk. 4.

Til § 10

Formålet med at lade lovforslaget omfatte et formaliseret samarbejde mellem de statslige forskningsråd i skikkelse af et formandskollegium er at tilgode se samarbejde på tværs af rådene.

Ad stk. 1) Formandskollegiet gøres så smalt som muligt for at understrege kollegiets koordinerende funktion. Det er tanken, at kollegiet skal nedsætte udvalg på tværs af de statslige forskningsråd på permanent basis eller på ad hoc basis til behandling af større tværgående anliggender.

Ad stk. 2) Det forudsættes, at der i formandskollegiet aftales de nødvendige grænsedragninger mellem de 4 råd. Formandskollegiet har ansvar for koordinering af rådernes opgaver med at fordele bevillinger inden for forskningsprogrammer samt for udarbej-

delse og fremlæggelse af strategiplaner for tværgående aktiviteter.

Ad stk. 3) Forskningsrådenes formandskollegiums uafhængighed er sikret ved, at kollegiet selv vælger sin formand.

Til § 11

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 7. Der vil være mulighed for at frikøbe og/eller honorere formandskab og medlemmer.

Til § 12

Efter lovforslaget opretter øvrige ministre offentlige forskningsudvalg inden for større og sammenhængende områder. Den enkelte minister kan vælge at oprette flere offentlige forskningsudvalg.

Ad stk. 1) I tilfælde af, at flere ministre i fællesskab opretter et offentligt forskningsudvalg, rettes rådgivningen mod alle disse ministre.

Ad stk. 2) Formålet med at oprette offentlige forskningsudvalg er at sikre ministre selvstændig og kvalificeret rådgivning inden for deres område. De offentlige forskningsudvalg har til opgave at rådgive vedkommende ministre i alle for ministeriet betydende forskningsanliggender. Ministeriets egen sektorforskning og dertil knyttede forskningsudførende institutioner har en central plads. Det tværministerielle samarbejde tillægges samtidig stigende betydning, ikke mindst formuleret gennem den tværministerielle deltagelse i større offentlige forskningsprogrammer. Desuden får det internationale forsknings-samarbejde en stadig stigende betydning for alle ministerier. Det stiller krav til koordinering og strategisk planlægning af forskningsindsatsen i og for det enkelte ministerium. Det er vigtigt, at vedkommende ministre som led heri kan betjene sig af en selvstændig og kvalificeret overordnet rådgivning til supplement af den faglige ekspertise, der er opbygget i ministeriet og på dets sektorforskningsinstitutioner. Fagministeren kan beslutte at stille udvalgets faglige kapacitet til rådighed for ministeriets sektorforskningsinstitutioner ved deres udarbejdelse af strategiplaner.

Ad stk. 3) Det fremhæves, at et offentligt forskningsudvalg på eget initiativ skal følge udviklingen for at kunne yde sin minister kompetent rådgivning. Dette ansvar påhviler også i sager om internationale forskningsanliggender. Evaluering af forskningens kvalitet, relevans og formidling f.eks. gennem anvendelse af ekspertpaneler er en stadig mere hyppig indarbejdet praksis. Sådanne evalueringer giver en øjeblikkelig vurdering af forskningsindsatsen og ofte også en række anvisninger og anbefalinger til frem-

me af pågældende forsknings kvalitet, relevans, formidling og udnyttelse. Et offentligt forskningsudvalg får et ansvar for at tage stilling til og inddrage de i evalueringerne afgivne vurderinger og anbefalinger i sin rådgivning.

Til § 13

Danmarks Forskningsråd har ansvar for den overordnede koordinering af rådgivning om dansk forskning og dansk forsknings rammebetingelser. Denne rådgivning skal Danmarks Forskningsråd have mulighed for at kunne basere på bidrag fra offentlige forskningsudvalg. Offentlige forskningsudvalgs udarbejdelse og fremlæggelse af strategiplaner er et vigtigt element i forskningsudvalgenes rådgivning til Danmarks Forskningsråd. Det er nødvendigt, at de offentlige forskningsudvalg i en dialog med Danmarks Forskningsråd fastlægger principper for disse strategiplaners opbygning og fremlæggelse, således at Danmarks Forskningsråd får mulighed for at levere en koordineret rådgivning til forskningsministeren i forbindelse med udarbejdelse og revision af den nationale forskningsstrategi.

Til § 14

Der er et ønske om at udnytte den samlede kapacitet i rådgivningssystemet. Derfor kan de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg, i det omfang det er fagligt relevant, inddrage hinanden i et gensidigt samarbejde om formulering og gennemførelse af offentlige forskningsprogrammer, herunder behandling af ansøgninger, fordeling af bevillinger og formidling af resultater inden for offentlige forskningsprogrammer. Der sigtes med denne bestemmelse især mod tværministerielle forskningsprogrammer.

Til § 15

Det skal være muligt at tildele offentlige forskningsudvalg bevillingskompetence eller på anden måde inddrage disse i behandlingen af ansøgninger. Det gælder både for ministeriets egne forskningsbevillinger og ved ministeriets deltagelse i tværministerielle programmer.

Til § 16

De offentlige forskningsudvalg tildeles en vigtig rolle i forhold til det overordnede ønske om at sikre kvalitet og relevans i forskningsindsatsen.

Til § 17

Ad stk. 1) Det er hensigten, at sammensætningen af et offentligt forskningsudvalg skal sikre en repræsentativ dækning inden for området. Formålet er at skabe fleksibilitet ved, at udvalgets antal af medlemmer kan variere fra 9 til 19 afhængigt af rådgivningsområdets bredde.

Ad stk. 2) Et udvalgs sammensætning skal sikre den bredest mulige kompetence inden for området. Sammensætningen af de enkelte udvalg med hensyn til forskningsfaglighed samt erhvervs- og samfundsmæssig, ministeriel og institutionel indsigt vil naturligt være forskelligt afhængigt af de enkelte ministres behov for rådgivning. Bestemmelsen har ikke til hensigt at ændre på denne balance.

Ad stk. 3) Den nødvendige koordinering mellem et offentligt forskningsudvalg og det respektive statslige forskningsråd sikres bl.a. ved at skabe personsammenfald, således at mindst et medlem af det offentlige forskningsudvalgs skal vælges fra kredsen af de siddende medlemmer af de statslige forskningsråd. Det pågældende medlem beskikkes efter indhentning af forslag fra de statslige forskningsråd. På grund af mulige forskelle i beskikkelsesperioder, kan der opstå kortere perioder, hvor kravet om personsammenfald ikke kan opfyldes.

Ad stk. 4) Vedkommende minister udpeger formanden for ministeriets offentlige forskningsudvalg. For at sikre, at medlemmer, der udpeges i deres videnskabelige egenskab, har en anerkendt position i den danske forskningsverden, tilsigter bestemmelsen, at udpegningen af disse medlemmer forudgående drøftes med forskningsministeren. I tilfælde af, at flere ministre i fællesskab opretter et offentligt forskningsudvalg, beskikker disse i fællesskab formand og øvrige medlemmer. Loven skelner med hensyn til beskikkelsesperiode ikke mellem de statslige forskningsråd og de offentlige forskningsudvalg, dvs. at et offentligt forskningsudvalgs formand og medlemmer beskikkes for en periode af fire år og kan genbeskikkes i to år. Der kan dog for genbeskikkelsen af med-

lemmer af de offentlige forskningsudvalg i særlige tilfælde gives dispensation i op til fire år.

Ad stk. 5) Bestemmelsen er parallel til, hvad der gælder for de statslige forskningsråd, jf. § 9, stk. 5.

Ad stk. 6) Forudsætningen for at et offentligt forskningsudvalg kan opfylde sine opgaver er, at det betjenes af et sekretariat, der har adgang til ministeriets samlede kapacitet. I tilfælde af, at flere ministre i fællesskab har oprettet et offentligt forskningsudvalg, sekretariatbetjenes udvalget normalt af det ministerium, som hovedparten af udvalgets rådgivning henvender sig til. Sekretariatets opgaver forventes i sådanne tilfælde løst i samarbejde med de andre involverede ministerier. Den nærmere organisatoriske ramme for sekretariatsbetjeningen kan frit fastlægges af den enkelte minister/de enkelte ministre.

Til § 18

I tilfælde af, at flere ministre i fællesskab har oprettet et offentligt forskningsudvalg, er det den minister, som hovedparten af udvalgets rådgivning henvender sig til, der er ansvarlig for at fastsætte reglerne for forskningsudvalgenes virksomhed. Den enkelte minister har ansvaret for at fastsætte regler for regnskabsaflæggelse i henhold til reglerne om ministeransvar for de midler, den pågældende minister stiller til disposition for udvalget. Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder for de statslige forskningsråd, jf. § 11.

Til § 21

Som en konsekvens af ophævelsen af lov om Forskningspolitisk Råd og forskningsråd nedlægges Forskningspolitisk Råds repræsentantskab. For at opretholde den bredere samfundsmæssige vurdering og debat, der hidtil har fundet sted i repræsentantskabet, vil forskningsministeren i stedet mindst to gange årligt indkalde de centrale interesseorganisationer, herunder arbejdsmarkedets hovedorganisationer, og repræsentanter for det amtskommunale og kommunale niveau til drøftelser af Danmarks Forskningsråds anbefalinger mv.